

ראשית

מניין מתחילה הפילוסופיה? מניין מתחילה הדת?

הראשית היא תמיד לפני ההתחלה. הראשית היא תמונה של העולם ותמונה של האני, תמונות שנסדקות ונבקעות. מהסדק ומהבקע מתחילה הפילוסופיה, משם מתחילה הדת. הדת מתחילה מעוד נקודה – לא רק מהסדק ומהבקע שבתמונת העולם והאני, אלא גם מהסדק ומהבקע שבתורה. במקרה שלנו, שלי – הסדק והבקע שבמקורות היהדות.

הסדק והבקע הם פצעים מדממים וכואבים. הם כואבים בכאב עצמם – כיד שבורה ושרוטה עד זוב דם – והם כואבים את כאב הזיכרון. הזיכרון הוא זיכרון השלם שהיה, לא פצוע, לא סדוק, לא שבור ולא זב דם. אותן תמונות שאליהן הושלכנו עם לידתנו, תמונות שחיכו לנו שם משנים קדמוניות. בחיקן של התמונות הללו התכרבלנו, הן נתנו לנו ביטחון, חום ורגש. הסדקים יוצרים ניכור, קושי, כאב וכדידות.

מכאן מתחילה הפילוסופיה, מכאן מתחילה הדת. מהרצון לתקן את השבור, להשלים את החסר, לחבר את המפורק. מהרצון לשוב אל העולם, אל אלוהים, אל האני, אל התורה.

הספר הזה הוא ניסיון לבנות מחדש את התמונות הסדוקות; כך יצאתי לדרך. בסופה של הדרך מצאתי את אשר ביקשתי, ואני מקווה כי אולי גם אחרים ימצאו בו את מבוקשם. גם אם לא ימצאו, אולי מתוך מחלוקת ופולמוס עמו – יבנו להם תמונות מתוקנות שיתאימו להם.

התמונה השנייה אינה דומה לראשונה. סדק שאוחה אינו כשלם שלא נסדק, צלקת בעור שהחלים אינה חלקה כעור שלא נפצע. אך מעשה הריפוי היה מעשה של חירות, של נטילת הגורל בידיים ויצירתו מחדש. לכן בעיניי עדיפה התמונה המתוקנת מן התמונה הראשונה בטרם נסדקה.

הספר הזה הוא פרי חיים שלמים. כל השותפים לחיים האלה – שותפים בו.

המשפחה שגדלתי בה, בית הוריי, בתי סביי וסבתותיי, בתי הדודים, ביתי שלי – כל אלה חיים בדרכים מדרכים שונות במה שמתואר בספר הזה ומנוסח בשפה הפילוסופית. לכולם אני חב תודה על החיים ועל פריים ההגותי.

את התורה הבאה לידי ביטוי בספר אני חב למורי, לרב יהודה עמיטל ולרב אהרן ליכטנשטיין, ולמורי שלא יכול הייתי לפגוש בו – יחזקאל הרמן כהן.

תודתי נתונה להוצאת מאגנס, שבה מצאתי בית למילותיי, לעורכת הלשון הניה קולומבוס שניכשה את כתב היד מטעויות, לעורכת אילנה שמיר, לעמיחי ברהולץ, שקריאתו הקשובה והערותיו הטביעו חותם עמוק בספר.